

Name		Roll Number:	
------	--	--------------	--

INDIAN SCHOOL MUSCAT
MIDDLE SECTION
ANNUAL EXAMINATION 2019-20

SANSKRIT – THIRD LANGUAGE

Code: MYSN311

SET- A

CLASS: VII

27.02.2020

ANSWER KEY

Time Allotted: 2 Hrs

Max .Marks: 80

MARKS OBTAINED:

खण्ड: -क

1. **अधोलिखित अपठित गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि लिखत**

विद्यायाः विचित्रः महिमा वर्तते । विद्याधनं सर्वधनप्रधानं अस्ति । इदं व्ययकृतं अपि क्षीणं न भवति व्यये कृते विद्यायाः वृद्धिः एव भवति । विद्वांसः अपूर्वं सुखं लभन्ते । विद्या विनयं ददाति । विनयात् जनः पात्रताम्, ततः च धनं धर्मं सुखमपि च प्राप्नोति । विद्वांसः तु परदेशेषु अपि सम्मानं लभन्ते । विद्याहीनः नरः पशुतुल्यः भवति । अतः आत्मकल्याणाय परेषां च हिताय नरैः विद्याभ्यासः करणीयः॥

I. एकपदेन उत्तरत

4X1=4

- (i) किं सर्वधनप्रधानं अस्ति? विद्याधनं
- (ii) विद्वांसः कीदृशं सुखं लभन्ते ? अपूर्वं सुखं
- (iii) विद्या किं ददाति? विनयं
- (iv) विद्याहीनः नरः कीदृशः भवति? पशुतुल्यः

II. एकवाक्येन उत्तरत

2X2=4

- (i) विनयात् जनः किं किं प्राप्नोति?

विनयात् जनः पात्रताम्, ततः च धनं धर्मं सुखमपि च प्राप्नोति

(ii) विद्याभ्यासः किमर्थं करणीयः?

आत्मकल्याणाय परेषां च हिताय नरैः विद्याभ्यासः करणीयः

III. यथा निर्देशानुसारं लिखत

4X1/2=2

(i) हिताय- का विभक्तिः ? चतुर्थी

(ii) अस्ति- पदस्य कः लकारः? लट्

(iii) दुःखम्- पदस्य विलोम पदं किम्? सुखम्

(iv) अपूर्व सुखं -अत्र किं विशेषणपदं अस्ति? अपूर्वम्

खण्डः-ख

2. अधोदत्तचित्रं दृष्ट्वा मञ्जूषां उपयुज्य पञ्च संस्कृत वाक्यानि लिखत

5X1=5

(उद्यानस्य, केचन
, क्रीडन्ति,
उद्याने, वृक्षाः, भ्र
मणम्,

मालाकारः, प्रसन्नतया, वृक्षान्,
पुष्पाणि, बालकाः)

(छात्राः स्वेच्छया पञ्च संस्कृत वाक्यानि लिखन्ति)

3. संस्कृतभाषायां अनुवादं कुरुत

5X1=5

(i) My father is going. मम पिता गच्छति ।

(ii) This is a book. इदम् पुस्तकम् अस्ति ।

(iii) Mother is cooking food. माता पचति ।

(iv) A boy writes a story. बालकः कथाम् लिखति ।

(v) Radha is running very fast. राधा वेगेन धावति ।

खण्डः-ग

4. अधोलिखित पदानां प्रकृति-प्रत्ययं संयोज्य विभज्य वा लिखत

4X1=4

(i) गम्+ तुमुन् गन्तुम् (ii) हसित्वा हस् क्त्वा (iii) पा +तुमुन् पातुम् (iv)

धाव् + क्त्वा धावित्वा

5. प्रदत्त विकल्पेभ्यः उचित शब्दरूपं चित्वा रिक्तस्थान पूर्तिः क्रियताम् 6X1=6

- (i) ----- बालिका गच्छति । (तत्)
(अ) ते (आ) ताः (इ) सा
- (ii) जनाः-----कार्यम् कुर्वन्ति । (मतिः)
(अ) मत्या (आ) मतिः (इ) मतिम्
- (iii)----- बालकः अस्ति । (तद्)
(अ) सः (आ) ते (इ) तस्य
- (iv)----- स्नानं कुर्वन्ति । (नदी)
(अ) नद्याः (आ) नद्याम् (इ) नदीः
- (v) ----- कक्षायाम् पठन्ति । (तत्)
(अ) तस्य (आ) तस्याः (इ) तस्याम्
- (vi) भारते अनेके ----- सन्ति । (नदी)
(अ) नदी (आ) नद्यौ (इ) नद्यः

6. प्रदत्त विकल्पेभ्यः उचित धातुरूपं चित्वा रिक्तस्थान पूर्तिः क्रियताम् 5X1=5

- (i) बालकः पुस्तकानि ----- । (नय्, लोट्)
(अ) नयतु (आ) नयताम् (इ) नयन्तु
- (ii) यूयं भोजनं समये----- । (खाद्, लोट्)
(अ) खादत (आ) खाद (इ) खादतम्
- (iii) पुष्पाणि वृक्षात् ----- । (पत्, लोट्)
(अ) पततु (आ) पतत (इ) पतन्तु
- (iv) आवां श्वः परीक्षां ----- । (लिख्, लोट्)
(अ) लिखाम (आ) लिखाव (इ) लिखानि
- (v) महिला भोजनं ----- । (पच्, लोट्)
(अ) पचन्तु (आ) पचतु (इ) पचताम्

7. मञ्जूषातः उचित अव्ययपदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत 5X1=5

- (श्वः, सदा, च, नीचैः, बहिः)
- (i) गीता राधा च वार्तालापं कुरुतः ।
- (ii) श्वः विद्यालये परीक्षा भविष्यति ।

(iii) गृहात् वृक्षः बहिः अस्ति ।

(iv) त्वम् सदा सत्यम् वद ।

(v) पर्वतात् जलम् नीचैः पतति ।

8. अधोलिखित संख्यानां नामानि संस्कृत भाषायां लिखत

1X5=5

(i) 55 पंचपंचाशत् (ii) 49 नवचत्वारिंशत् (iii) 60 षष्टिः

(iv) 41 एकचत्वारिंशत् (v) 50 पंचाशत्

खण्डः-घ

9. अधोलिखित पठित नाट्यांशं पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि लिखत

सौम्यः मातः! भवती किं पचति?

माता सौम्य ! अहं मिष्टान्नानि स्वादिष्टव्यञ्जनानि च पचामि । त्वं कुत्र अगच्छः?

सौम्यः अहं जनकेन सह आपणात् नूतनवस्त्राणि, दीपान्, मोमवर्तिकाः च आनेतुं अगच्छम् । श्वः दीपोत्सवः भविष्यति । सर्वत्र सुन्दराः आपणाः शोभनानि च भवनानि सन्ति । अहमपि स्वगृहं भूषयिष्यामि । मातः! श्रेया कुत्र अस्ति?

माता श्रेया अग्रजेन सह गृहं स्वच्छं करोति ।

सौम्यः अहमपि ताभ्यां सह नवमूर्तिभिः, सुन्दरैः चित्रैः, रङ्गवल्या सज्जा सामग्रीभिश्च गृहं भूषयिष्यामि ।

I. एकपदेन उत्तरत

4X1/2=2

(i) माता किं पचति? मिष्टान्नानि

(ii) सौम्यः केन सह आपणम् गच्छति ? जनकेन

(iii) श्वः किं भविष्यति ? दीपोत्सवः

(iv) माता कं प्रति वदति ? सौम्यः

II. एकवाक्येन उत्तरत

1X2=2

(i) सर्वत्र कानि सन्ति?

सर्वत्र सुन्दराः आपणाः शोभनानि च भवनानि सन्ति ।

III. यथा निर्देशानुसारं लिखत

4X1/2=2

- (i) अगच्छम् - अत्र लकारः किम्? लङ् लकारः
(ii) अनुजः - पदस्य विलोमपदं किम्? अग्रजः
(iii) सुन्दराःआपणाः -पदस्य विशेषणपदं किमस्ति? सुन्दराः
(iv) चित्रैः - का विभक्तिः ? तृतीया

10. अधोलिखित नाट्यांशं पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि लिखत

अध्यापकः शोभनम् । एवमेव चत्वारः उपवेदाः सन्ति यथा आयुर्वेदः, धनुर्वेदः, गान्धर्ववेदः, अर्थशास्त्रं च । उपवेदेषु प्रथमः आयुर्वेदः मनुष्याणां स्वास्थ्यलाभाय सर्वोत्तमः हेतुः अस्ति ।

अश्वितः आयुर्वेदस्य आरम्भः कदा अभवत् ?

अध्यापकः श्रुणु तावत्, अनन्तकालात् देवाः ऋषयः च आयुर्वेदस्य प्रचारं अकुर्वन् । मनुष्यलोके तु धन्वन्तरिः अस्य प्रथमः प्रचारकः मन्यते । तदन्तरं चरक-सुश्रुत-वाग्भट्टादयः-आयुर्वेदस्य प्रसिद्धाः आचार्याः अभवन् । तेषां कथनं च -“ आयुर्वेदस्य नियमानां पालनेन मानवः सुखेन शतवर्षाणि यावत् स्वस्थं जीवनं यापयति । ’

I. एकपदेन उत्तरत

4X1/2=2

- (i) कति उपवेदाः सन्ति? चत्वारः
(ii) मनुष्यलोके कः अस्य प्रथमः प्रचारकः मन्यते ? धन्वन्तरिः
(iii) मानवः सुखेन कति वर्षाणि यावत् स्वस्थं जीवनं यापयति ?
शतवर्षाणि
(iv) आयुर्वेदस्य प्रसिद्धाः आचार्याः के अभवन्? तदन्तरं चरक-सुश्रुत-
वाग्भट्टादयः-आयुर्वेदस्य प्रसिद्धाः आचार्याः अभवन् any one

II. एकवाक्येन उत्तरत

1X2=2

- (i) उपवेदानाम् नामानि कानि?

एवमेव चत्वारः उपवेदाः सन्ति यथा आयुर्वेदः, धनुर्वेदः, गान्धर्ववेदः, अर्थशास्त्रं च

III. यथा निर्देशानुसारं लिखत

4X1/2=2

- (i) अभवत्-अत्र लकारः किम् ? लङ्लकारः
(ii) हेतुः – पदस्य पर्यायपदं किम्? कारणम्
(iii) प्रथमः प्रचारकः -अत्र विशेषणपदं किमस्ति? प्रथमः
(iv)तेषाम् –अत्र का विभक्तिः ? षष्टिः

11. अधोलिखित रेखाङ्कितपदानां कोष्ठकात् उचित प्रश्ननिर्माणं कुरुत 5X1=5
(केन, कुत्र, कः, कानि, कस्याम्)

- (i) माता व्यञ्जनानि पचति । कानि
(ii) सौम्यः आपणम् गच्छति । कुत्र
(iii) श्रेया अग्रजेन सह गृहम् भूषयति । केन
(iv) बालः नूतनवस्त्रम् धारयति । कः
(v) नृपः आसन्दिकायां उपविशति । कस्याम्

12. पर्यायपदानि लिखत 5X1=5

- (i) परन्तु किन्तु (ii) इच्छति वांछति (iii) उत्सवः पर्व
(iv) स्पर्धा प्रतियोगिता (v) राजा नृपः

13. विलोमपदानि लिखत 5X1=5

- (i) गुणाःदोषाः (ii) दीर्घायुः अल्पायुः (iii)शान्तिः अशान्तिः (iv)
अधिकम् न्यूनम्(v) उचितम् अनुचितम्

14. मञ्जूषातः रिक्तस्थान पूर्तिः क्रियताम् 1X3=3
(लक्ष्मी , सूर्यप्रकाशाय,त्रयः,)

- (i)वीरसिंहः सूर्यप्रकाशाय अकुप्यत् ।
(ii) शरीरे त्रयः दोषाःभवन्ति ।
(iii)पितामही गणेश लक्ष्मी पूजनाय व्यवस्थाम् करोति ।

15. अधोलिखित संस्कृतपदानां आंगलार्थं लिखत 5X1=5

- (i)गुटिका tablet (ii) यापयतिpasses(iii) रिक्तहस्ता empty handed
(iv) सज्जः ready(v) मन्यते consider